

מרובה פרק שביעי בבא קמא

פא.

עין משפט
נר מצוה

קמא א מיי פ"ה מהל' מוקי ממונ ה"ג ג
ס"ה א סמג עשין סו טור
ח"מ סימן רעד:
קב ב ג ד מיי שם ס"ב
טו"מ שם:
קמא ה ז מיי פ"ב
מהלכות כלאים
הלכה ז והלכה ט והלכה ט
והלכה י סמג לאון רפ
טו"מ ע"ד סימן ר"א עסקי
ט:
קבג ה מיי פ"ה מהל'
מוקי ממונ ה"ג ג ס"ה
ד סמג עשין סו טו"מ
סימן רעד:

מוסף רש"י

שיהו מרעין בחורשין.
שיהא כל אדם מולין
בהמותיו לרשות זיער על
מזבו ולא יקפיד בעל
היער, משום דלא לקיזיה
קאי (שורבין ז'.). ומת
מצוה קונה מקומרו.
לקיזבו שם (מטוה מה).
מן הפקק. והיא הקשר
שחלל הקשה פקוק ומסוס
בה (ברכות כח.).

שיהו מרעין. בהמות בחורשין ושלא יקפיד בעל היער על קד: ומלקטין עלים. משדה חצירו וכן עשבים *למאכל בהמה: חוץ משדה הלמן. דמעלו לה עשבים הגדילות עמה והתולשן מפסיד את התלמן. תלתן מין (א) קטנית ושמה פנגרי"א: וקוטמין ועשויים. מן האילן קוטם בד ליטע או להרכיז ולא יקפיד בעל האילן: חוץ מגרופיות של זית. הקוץ זיתו לשרף מניח שמי גרופיות מלא שני אגרופין כדאמר בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פ. ב.) והן מחליפות ומוליות בזין ומשם אין לקטוס נטיעה מפני שמפסיד את הגרופיות: בהשלים. מחדש וכל שכן מעיינות ישנים שהיו מניחות יהושע: ומחפין ומטיילין חכה לצוד דגים: בימה של טובריא. ואע"פ שחלקה נפתלי היתה כולה כדארמין לקמן [ע"ב]: שלא יפרוס קלע. דרך ליידיס לתקוע ימידות ולעשות גדר קנים צמים להלכד שם דגים וקורין לו צמקומיני גז"ר ובארץ אשכנז קורין לו וויכ"א. (ג) שלא יפרוס קלע) מפני שמעכב ומעמיד את הספינה: לאחורי הגדי. לקמ"ט) מפרש לה לא נכרכה אלא ליטול הימנה לרוד לקנה ואע"פ שפורץ את הגדר: ומהלכין בשבילי הרשות. סתם בני אדם משהכניסו תבואתם עד שעת הוריעה מפיקים שדותיהם ליכנס בהן כל אדם לקרר את הדרך שלא יקיץ והן נקראין שבילי הרשות לפי שברשות עושין והמנה יהושע שלא יקפידו על ק"ו: עד שפרד רביעה בתענית (דף טו.) ומלא והלאה הורעים לזמנות וקשה לה דריסת הרגל: ומסתלקין לנידי הדרכים.

(א) [תענית ז'.] (ב) [עירובין ז'.] קטנה מה: סנהדרין ז' מ"ו. (ג) [כלאים פ"ב מהל'.] (ד) רש"י מוסק זה (ה) [ע"ב.] א אכל בעמון פי' שבילי הרשות היינו שביילי שחן רשות לני אדם כלומר אין מופקדין לנידיס אלא יש להם בעלים ועיין בספר ת"ת, א' [דלת רש"י,] (ח) [ז"ל רבא].

הגהות הב"ח

(א) גם' מעלו לה שבתם דכ"י: (ב) רש"י ד"ה ש"מ משדה וכו' מין קטנית. כ"ב וצמקומיני ר"ה דף י' ע"ב פ"ש"ש' דהוא מין תלמן:

גליון הש"ס

גב' ובתפיס מן הפקק ולבעלה. עיין ב"ב דף פ' ע"ב טוס' ד"ה קנים: רש"י ד"ה ומלקטין עשבים וכו' למאכל בהמה. עיין בב"מ דף ק' ע"ב ע"א וסופית ד"ה ה"ה תלמן: ר"ה באן וכו' ההוא הדיון משה תלמן. עיין תשובת מהרש"ם סימן רלג:

עניני רש"י

פנגרי"א [פנגרי"א]. חילבה [גרנרית יוונית]. צמח המשפח [תבלין]. גז"ר [גור"א]. מלכותה [דגים]. וויכ"א [ויכ"א]. מלכותה [דגים] [בגרמניה]. טודילי"ש [טודיל"ש]. גבעולים קנים.

רבינו הגנאל

ושיהו מרעין בחורשין. פי' בעינים וכן תרגום יע"ר חורש. ומלקטין עשבים משדותיהן, לא אמרו אלא בהמות והיני. פי' הוסיף טנה, היני קצינים וקוטמין נטיעה בכל מקום, חוץ מגרופיות של זית. פי' ענין של זיתים. פי' ר' נחום בוי"ת כביצה מותר. ושאר כל האילנות מחובו של אילן. פי' ענפים שבצדדיו שמחבין האילן. ולא מחודו, עיקר לבו של אילן, וזה שאמרו מחובו מן היער שאינו עושה פירות ומקום שאינו רואה את החמה, וזה מפורש בתלמוד היכי דמי מן הגזע והי"ד מן השרשים, א"ר יוחנן כל שרואה פני חמה וזה העולה מן הגזע ושאינו רואה פני חמה והוא העולה מן השרשים.

שיהו מרעין בחורשין ומלקטין עשבים בכל מקום חוץ מתלתן וקוטמין של זית ומעין היוצא בתחילה בני העיר מסתפקין ממנו ומחבין בימה של טובריא ובלבד שלא יפרוס קלע ויעמיד את הספינה ונפנין לאחורי הגדר ואפילו בשדה מליאה כרכום *ומהלכים בשבילי הרשות עד שתירד רביעה שניה ומסתלקין לצדי הדרכים מפני יתירות הדרכים והתועה בין הכרמים מפסגו ועולה מפסגו יורד *ומת מצוה קונה מקומו: שיהו מרעין בחורשין אמר רב פפא *לא אמרן אלא דקה בגסה אבל דקה ברקה וגסה בגסה לא וכל שבין גסה ברקה דלא: ומלקטין עשבים משדותיהם *לא אמרן אלא בהזמו והיני אבל בשאר עשבים לא ואפילו בתלושין לא ואפי' במחוברין *לא אמרן אלא בלא אבל ביבשים לא ובלבד שלא יפרוס: ומלקטין עשבים בכל מקום חוץ משדה תלתן למימרא דתלתן מעלו לה עשבים ורמיניה *תלתן שעלתה עם מיני עשבים אין מחיבין אותו לעקור אמר רב ירמיה לא קשיא באן לזרע באן לזירין לזרע קשו לה עשבים דמכחשי לה לזירין *מעלי לה דכי קיימי ביני עשבים מירכבא איבעית אימא *כאן לאדם כאן לבהמה דכיון דלבהמה הוא דורעה עשבים נמי מיבעי לה ומנא ידעינן א"ר פפא ישאריה משארי לאדם לא ישאריה משארי לבהמה: וקוטמין נטיעה בכל מקום חוץ מגרופיות של זית פי' ר' תנחום ור' בריים משום זקן אחד *בזית כביצה בקנים *ובגנים מן הפקק ולמעלה ושאר כל האילנות מן אובו של אילן ולא מן חודו של אילן מן חדש שאינו עושה פירות ולא מן ישן שהוא עושה פירות ממקום שאינו רואה את החמה

הכי אמר בפ"ק דביצה (דף ו'.) (א) וס' ציו"ט שני יתעסקו בו ישראל אפילו ציו"ט שני של ר"ה כ"ש מילה דשרי ע"י נכרי איסורא דאורייתא שצבת כדפי' בהלכות גדולות ושרי נמי ע"י ישראל ציו"ט שני של ר"ה ומינה אין לו ק"ו דמן הדין הוה ליה למישרי לקצור מת

צצבת אלא לפי שזו הוא מקומו ומגונה ומתבצב שנקצר שצבת שעתה באיסור שבת אפילו ע"י נכרי מידי דהוה אהיך דמנן צפרק השואל (שבת דף קנ"ה.) עשה נכרי ארון וחסר קצר אם שצביל ישראל לא יקצר בו עולמית ולא שרי כבדי שיעשו כמו כחי מטעם דפרישית ותעד דהא צמת שריא תמלית כדארמין בהשעשה (שם דף נ"ד.) גדול כבוד הצדיות א"כ כ"ש דהוה ליה למישרי לקצור ע"י נכרי אלא על כרחך טעמא הוי דפרישית וא"ש נמי הוה דארמין צפ"ב דביצה (דף נ"ב.) אמרינן שרף למיכח עינא אפי' ציו"ט שני של ר"ה ופריך והאמר *רבה מתי ציו"ט שני יתעסקו בו ישראל מה שאין כן בצדיה והשתא מאי פריך מביצה והא זרכי חולה אית לן למשרי טפי אפי' ממת דבסוף מפנין (שבת דף קנ"ה.) אמר דכל זרכי חולה נעשין על ידי ארמאי שצבת ומיכח עינא מדמה התם לחולה שאין בו סכנה ואומר לנכרי ועושה אפי' איסורא דאורייתא א"כ אית לן למישרי צק"ו ממת אפי' לכתש סמנין ציום טוב שני של ראש השנה על ידי ישראל ולמאי דפרישנא אמי שפיר דליכא ק"ו:

חוץ מגרופיות ש"ר זית. פירש בקונטרס מלא שני אגרופין ובערוך פירש מגרופיים ענפים וענפי היות קרויין גרופיים כמו יחור בתלמוד וחמורה בצנפים שכל אחד יש לו שם לצדו והביא הא דאמר צבראשית רבה ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל זמורות לנגיעות יחורי לתלנים גרופיות לזימים: ומעין היוצא בתחילה בני העיר במסתפקין [במבין]. למאי דאמר לקמן דמנאיש שהתנה יהושע אפי' בחו"ל יש לתמוה הא דאמר צפרק כל הללמים (ע"ב דף מו.) (א)

המשמחה למעין מימיה מהו לנסכים ופשיט ליה מהא דאמר מים של רבים אין נאסרים ומשני דנציב מארעיה והשתא אכתי של רבים הם מתנאי יהושע ויש לחלק בין יואל מאליו לנרנח בו וספרו: ומחבין בימה ש"ר שבריא. כל אדם ובלבד שלא יפרוס קלע נמי לכל אדם ואפי' הצעלים עצמן כדתינא לקמן שהתנו השצטיס זה עם זה אבל גד הוא צמכמורות וצרפת והיינו הצעלים שהוא שלהם: *אין מחיבין אותו לעקור. פירש בקונטרס ש"כ עתיד ליטלם לפי שמפסידין את התלמן וקשה לפירושו דאין מחיבין משמע שאין אסור בהגתו ועוד דלם מתיאיש ומתעלל לעוקרו למה לא נחייבנו דהא איכא איסור כשמתיאיש כדתנן במסכת כלאים (פ"ה מ"ו.) הירואה ירק צכרמו ואמר לכשאגיע שם אלקטנו מותרין לכשאחזור אלקטנו והוסקף מאתים אסור ויראה לר"י דאין מחיבין אותו לעקור דליכא איסורא שרי הוא לא זרעו אלא מאליהן זאו ומשום מקיים בכלאים ליכא כיון דקשו להו עשבים ולר"ע איצטרין דאמר צפרק צטרל דע"ו (דף סד.) ובמכות (דף כ"א.) המקיים בכלאים לוקה ולא מלקות ממש דלאו שאין בו מעשה הוא אלא איסורא צעלמא הוא א"כ אפי' לרבנן איצטרין והיכא דינחא ליה שפיר דליכא ק"ו:

שפל שם צבת מותו קנאו לקצורה ואין בעל השדה מעכב עליו: דקה. בהמה דקה ציער גסה שאינה מכלה את האילנות: אבל צפלושין. אחרי שטרם עליהן בעל השדה ותלשן אסור ליעול לדעתיה עליה: ינשיין. דעתו עליהם לאור: אין מחיבין אותו לעקור. העשבים מנחה משום כלאים לפי דבעל כרחו עמיד ליעולו שמפסיד את התלמן: כאן. שהתלמן עומדת לזרע: כאן. שזרעה לאכול היירין טודיל"ש צלע"ו: דמירכבא. מתפשטת וגודלת על העשבים ונעשין לה סמיכה כעין דלת* של כרס: ומנא ידעינן. אם זרעה לאדם דכתי' ליה למלקט מן העשבים בתנאי יהושע: משארי. עשויים כערבנות: צום רביצה. כשיעור גובה ביצה צריך להניח מן הזית מלמטה סמוך לגזע: מן הפקק ולמעלה. מותר לקטוס. פקק קצר: מחיבו של אילן. מפריו כלומר מעשפין הרכין ודקין: ולא מחודו. מעשפין גדולים וגסין כאילן גמור. ל"א מחובו של אילן מנחבוחתו מקום שיש ענפין הרבה דהיינו צאמנע גבה ולא מחודו מלמעלה עקף האמנעני שהוא עליון ועיקר האילן מתשובות הגאונים: מן החדש. כל שגדל ונימוסף בשנה זו שעדיין אין עושה פרי: ולא